

Hallgrem napoveduje poostreitev depresije

Nezadovoljnost največja med srednjim razredom; delavstvo je na kolenih, bogatini pa tiše dolarje

New York. — (FP) — Ameriško ljudstvo je lačno, ampak gre v obraz še večji lakoti. Bogatini stiskajo dolarje in nočejo podpirati milošćinskih akcij. Medtem ko so ameriški delavci brez upornega duha, so nižji sloji srednjega razreda na robu revolte. Prihodnja zima bo doba velike lakote.

To so zaključki Mauritz Hallgrema, ki je zadnjih par mesecev potoval po srednjem zapadu in vzhodu in preiskoval razmere za revijo Nation, za katero je napisal več članov o stradanju v raznih mestih in pokrajinah. Njegovi vtisi so:

- 1) Situacija slehernega mesta, ki sem ga obiskal je bila poslabšana valed nesposobnosti ali nepoštenosti bankirjev.
- 2) Velika večina ljudi, ki imajo še veliko dohodke, noče prispevati ničesar za podpiranje brezposelnih. V mnogih slučajih sem našel, da so ravno ti ljudje najbolj grmeli proti državi in federalni podpori.
- 3) Brezposelnost je povsod večja kot na splošno domneva. Vendar pa je delna zaposlitev večji problem kot na totalna brezposelnost. S tem v zvezi sem našel večje redukcije kot pa je razvidno iz poročil.
- 4) Navidežno zadovoljni s peščico milošćine, katero prejema, in tudi vsled bojazni, da je ne izgube, ni med delavstvom spaziti nobenega protesta proti razmeram. Poniži so vsled 6-centnih porcij, ki jih prejema na dan na primer v Toledu, O., ali podpore v groceriji v vsoti \$1.25 na teden, ki jo prejema v več mestih in katera stoji med njimi in lakoto.
- 5) Kapitalistično časašje je pričelo kampanjo propagande, da so bogatini edini element, ki trpi vsled krize. To je seveda velika neresnica. Največji protesti proti razmeram prihaja od nižjih slojev srednjega razreda.

V Chicagu so prispevali za pomožno akcijo le tisti bogatini, ki so javnosti bolj znani, po izjavi Samuel Insulla, ml. Tisti bogatini, katerih je v Chicagu od osem do deset tisoč, ki niso "javne osebnosti", niso hoteli prispevati ničesar.

Na svojem potovanju po industrijskih krajih je našel samotne tovarne, ki so obratovale s polno paro. V Chicagu je več kot polovica delavcev brez dela; v Moline, Ill., 75%; v Coellu, Ill., sta samo dva moška zaposlena.

Hallgrem pravi, da je 15,000,000 ali še več ljudi brez dela, ali da kar toliko kot jih omenja Amerika delavska federacija.

"Nekateri biznismani so aktivni v pomožnih akcijah, ker ne marajo izgredov brezposelnih. Oni mislijo, da bodo kupili pokorščino in udanost s prgičem fizola in moke. Niso pa o tem tako gotovi milošćinski delavci.

"V nižjih plasteh srednjega razreda je videti konkretna znana revolte. Ti ljudje, ki so se v starih in dobrih časih hooversko prosperiteto povzpeli nekoliko nad delavce, so sedaj v procesu kompletnega upropaščanja: so ob delo, izgubljajo avtomobile, hiše, družinski status in samoponos. Večina teh je prekorščilo srednjo starost in ni niti nobenega upanja, da se še kdaj postavijo na noge.

"Pred letom sem mislil, da bo 1932 leto velike lakote, ampak to bo še prišlo. Našel sem več trpljenja kot sem pričakoval, vendar pa najslabše še pride. Blagajne privatnih milošćinskih akcij se suše; hišni posestniki ne zmorejo več davkov, bogatini so pa na davčni stavki, valed če-

MORILEC FRAN-COSKEGA PRED-SEDNIKA PRIJET

Z umorom se je hotel maščevati nad Francijo, ker podpira boljševike. Francoski komunistični list zahteva izgon ruskih beguncev

Pariz, 7. maja. — Predsednik francoske republike je umrl danes ob 4:40 zjutra radi ran, katere je oddal Paul Gorguloff, ruski fanatik. Morilec pravi, da je belogardist in fašist, toda policija meni, da ni pri čisti pameti.

Smrt je prišla po dolgi in obupni borbi, tekom katere so najpomembnejši zdravniki poskušali vse, da rešijo življenje 76 let staremu predsedniku. Predsednikova žena in hči sta bili navzoči, ko je prišel konec.

Doumer je bil ustreljen v knjižnici Rockefellerjeve ustanove, kjer se je vršila razprodaja knjig v korist francoskim vojničkim veteranom.

(Prvo poročilo, katero je objavila tudi Prosveta, se je glasilo, da je bil Doumer ustreljen, ko se je vozil v avtomobilu na shod vojničkim veteranom.)

Doumer je prišel v knjižnico v spremstvu ministra za obrambo Francois Pietrija, finančnega ministra Paul Reynauda in drugih visokih uradnikov ob treh popoldne. Ko se je pogovarjal s Claude Farrerom, znanim francoskim novelistom, se mu je Gorguloff približal in oddal dva strela. Ena krogla je šla skozi predsednikovo glavo, druga pa skozi hrbet.

Pietri in drugi, ki so stali v bližini, so se takoj vrgli na atentatorja, ki se je obupno boril. Gorguloff je pri tem prejel več prask, toda policiji se je končno posrečilo iztrgati morilca iz rok razjarjene množice. Na policiji je Gorguloff izjavil, da je storil dejanje, ker Francija pomaga boljševikom pri uničevanju njegove domovine. "Nisem bandit," je dejal morilec. "Razbojništvo uničuje svet. Banditi in boljševiki pustošijo Francijo, Ameriko in Evropo. Morim v imenu moje domovine. Naj mi Bog da moč, da bom lahko umrl kot vojak. Vem, da bom umrl — toda moj ideal bodo živeli večno."

"Humanite," glasilo francoskih komunistov, je včeraj izšlo v posebni izdaji, v kateri je naglašalo morilecovo izjavo, da je pripravil atentat s sodelovanjem ruskih belogardistov. List je zahteval, da vlada takoj izkrene vse ruske begunce in cariste iz Francije.

Madriška vlada odprla pot revnim dijakom

Madrid. — Vlada glavnega mesta Španije je odobrila socialistično predlogo glede šolanja revnih in talentiranih dijakov na stroške vlade. Vlado vzdrževanja teh dijakov se bo pričelo s dvajsetim letom. Pričetna šolnina je določena na 2500 pesetov in do nje so upravičeni le revni in najbolj nadarjeni otroci, ki bi drugače ne mogli študirati.

Austrijska vladna kriza

Fašisti prisilili kabinet na ostavko

Dunaj, 7. maja. — Ze drugi v prošlih treh mesecih je Avstrija brez vlade. Pričakuje poraza v parlamentu glede vprašanja novih volitev, katerim on nasprotuje, je kancelar Buresch, načelnik antisocialističnega kabineta, včeraj podal resignacijo. Predsednik Wilhelm Miklas je potem apeliral na Burescha, naj ostane v uradu, dokler ne bo sestavljena nova vlada.

Kancelar Buresch je prvič resigniral 27. januarja t. l., toda predsednik mu je ponovno povelil sestavo vlade, ko je bil minister za zunanje zadeve Johann Schober, čigar simpatije napram Nemčiji so zbudile nejevoljo v Franciji, prisiljen na resignacijo. Ostavka Bureschove vlade je prav za prav posledica velikih fašističnih uspehov pri zadnjih municipalnih in deželnih volitvah. Fašisti zahtevajo nove parlamentarne volitve. Praviijo, da parlament, v katerem nimajo sedaj niti enega sedeža, nič več ne reprezentira ljudske volje.

Socialisti, ki so najmočnejša stranka v parlamentu, so sprejeli izzivanja fašistov in so pripravljani na odprti boj. Sedaj so predlagali razpust parlamenta in nove volitve. Buresch, ki se je bal poraza v parlamentu, je nato podal ostavko svojega kabineta.

Princ Stahrenberg bi bil lahko s svojo skupino osem poslancev rešil vlado pred padcem, toda tega ni hotel storiti, ker je Buresch odklonil zahtevo, da bi Stahrenbergova stranka dobila dva sedeža v ministratvu.

ZASLIŠANJE O LINČARSKI JUSTICI

Strahovlada kentukijskih oblastí in drhali bo ponovno razgaljena v javnosti

New York. — (FP) — Po dolgem trudu, ki je naletel na številne legalne in ilegalne zapreke, bo prišlo vprašanje uradne in drhalske strahovlade na premo-govnem polju v državi Kentucky pred federalno sodišče. Dasi to še ne pomeni, da bo pravica končno zmagała, bo predložitev evidence rezultirala v obširni publiciteti.

Naznanilo o zaslišanju je posledica obvestila, da bodo reprezentanti Unije za ameriške civilne svobodščine odpotovali v Harlan, da preizkusijo moč drhalskih zakonov, s katerimi oblasti kršijo ustavne garancije ameriških državljanov. Walter B. Smith, okrajni pravdnik, je namreč obvestil Arthur Garfield Haysa, da bo uporabil oboroženo silo proti zunanjim agitatorjem, ki prihajajo v Kentucky in povzročajo nemire. Hays je naenkrat, da je že vprašal federalnega sodnika Cochrana za injunkcijo proti Smithu in članom njegove drhali. Cochran ga je potem informiral, naj predloži zaprisebene izjave, nakar bo odredil zaslišanje o drhalski justici.

To zaslišanje bo nudilo priložnost za reševanje drhalskega sistema, ki prevladuje v premo-govnih okrajih; predložena bo evidence o ugrabljanju in pretepanju dijakov, stavkovnih voditeljev in zatiranju unijskega gibanja. Zaslišanje bo nedvomno imelo velik efekt v kongresu, kjer je bila predložena resolucija, da federalna vlada odredi preiskavo glede kršitve ustavnih garancij po kentukijskih avtoritetah.

Taka preiskava bi nedvomno vplivala tudi na potek obravnave proti 40 rudarjem, ki se še vedno nahajajo v ječi pod obtožbo umora v zvezi s bitko med rudarji in kompanijskimi pobojniki v Evertsu. Federalni sodnik bo moral vsekakor odločiti o vprašanju, ali se smatra članstvo v strokovnih unijah za zločin. Če bo rekel, da je, bo zadeva prišla pred višja sodišča; ako bo pa zavzel nasprotno stališče, tedaj bo moral Smith krotiti svoje pobojnike pred nasilnimi čini.

Jeklarški trust zahteva absolutno pokorščino

Fairfield, Ala. — Tennessee Coal, Iron & Railroad kompanija, katero kontrolira U. S. Steel korporacija, je prepovedala delavcem vsak razgovor bodisi pri delu ali izven tovarne o novi redukciji mezd. Kdor se proti temu pregreši, bo izgubil delo.

Ob času znižanja družba ni objavila nove lestvice. Njen podpredsednik Thomas C. Chalmers je le rekel, da "bo že vsak delavec sam izvedel o novi plači." Ta družba ima na jugu obširne jeklarne in premogovnike in zahteva od delavcev absolutno pokorščino.

Nov napad na Wilkersona

Pravni zastopnik železniških bratovščin naperil nove obdolžitve proti sodniku

Washington, D. C., 7. maja. — Obtožba, da je federalni sodnik James Wilkerson sodeloval s skupino, ki je prodala ljudske interese v zvezi s transakcijo čilkaške cestne železnice Insulovi grupi in da je odobril oduške pristojbine v pravnih slučajih, ki so prišli pred njegovo sodišče, je bila včeraj predložena senatnemu justičnemu pododseku, kjer čaka zadeva promocije Wilkersona za člana zveznega apelativnega sodišča rešitve.

Obtožbo proti Wilkersonu je naperil Donald R. Richberg, pravni zastopnik železniških bratovščin. Na zaslišanju pred senatnim odsekom je Richberg izjavil, da je sodnik Wilkerson dovolil nedavno umrlemu Henry L. Blairu, predsedniku čilkaške ulične železnice; James M. Shee-anu, čilkaškemu odvjetniku, in Weymouth Kirklandu, partnerju odvjetniške firme, ki reprezentira čilkaško Tribunal, prejemanje oduških plač kot upravitelji in odvjetniki v proceduri konsolidacije čilkaških cestnih železnic.

Blair je prejel \$80,000 na leto kot predsednik cestne železnice in nadaljnjih \$60,000 kot upravitelj, Sheehan in Kirkland pa sta vlekla \$25,000 letne plače vsak. Skupna vsota, ki je bila izplačana tem osebam in katero je odobril sodnik Wilkerson, je dejal Richberg, je bila \$1,198,000.

Richberg je dalje rekel, da ima dokaze, da so politični in komercialni interesi odgovorni za korupcijo v Chicagu, ki ovira vsilne funkcije.

Ryerson govori o revoluciji

Z grožnjo o krvavi revoluci je prišil komisarje, da so odobrili njegov predlog

Chicago. — (FP) — H. J. Ryerson, čilkaški plutokrat, katerega je velebiznis izbral za načelnika raketirske pomožne kampanje v Illinoisu, je izrekel resno grožnjo pred člani okrajnega odbora, ko je predložil komisarjem svoj program v odobritev. Zahteval je, da odbor sprejme program, da država izda nove obveznice v vsoti \$20,000,000, da bo njegova organizacija lahko nasiljevala brezposelne prihodnjo zimo.

Okraj Cook naj bi prispeval svoj delež od dohodkov, ki jih prejema od državnega davka na gasolin. Ko so komisarji ugovarjali, čel, da bi to oviralo gradnjo novih cest in popravila starih, je Ryerson vstal in dejal: "To je sicer res, toda jaz vidim pred seboj drugo sliko. Ako ne boste odobrili mojega načrta, tedaj se pripravite na resne posledice. Sledila bo revolta in tedaj ne bo vprašanje gradnje cest igralo nikake vloge."

To je bilo dovolj. Komisarji so se prestrašili grožnje in takoj odobrili Ryersonov načrt.

GRADBENA INDUSTRIJA V KLEŠČAH PARALIZE

Gradbene aktivnosti padle na najnižjo točko. Delavci v krušnih linijah. Kolektivna gradnja stanovanj edini izhod

Washington. — (FP) — Za poljedelstvom je bila gradbena industrija pred leti najboljšeja industrija. Danes je domalega kompletno paralizirana in kar je značilnejše, tudi ni nobenega izgleda za okvilenje v prihodnjih par letih, kot pokazuje pregled F. W. Dodge korporacije, ki se peča izključno s preiskavami in abiranjem statistike v zvezi s to industrij.

Pregled te industrije se nanaša na 37 držav vzhodno od Skal-natega gorovja za zadnja štiri leta. 1928 je bilo gradbenih kontraktov oddanih na dan sa povprečno vsoto \$18,200,000; 1929 za \$15,700,000; 1930 za \$12,400,000; 1931 za \$8,100,000 in v prvih treh mesecih tega leta je ta vsota znašala le \$3,100,000 ali 86% manj kot leta 1928.

Gradbena industrija je ena od najvažnejših. Od nje zavise jeklarska, steklarska, cementna, opokarska, kamnoseška, lesna in številne druge industrije, ki so direktno in indirektno odvisne od nje. Kot pokazuje gornje številke, pa je ta industrija do malega popolnoma paralizirana in s njo vred tudi druge.

Pregled tudi pokazuje, da ni najmanjših znakov za poživitev nje te industrije, ker se številni oddanih gradbenih kontraktov stalno nile s vsakim mesecem. Tudi ni v načrtih gradnje večjih poslopij in tovarn, ker je bil še pred krizo dosežen višek v vseh industrijskih mestih in so še pred leti stala trgovska poslopja in tovarne prazne. Vsebo bo mnogo let, predno bo sopot nastala potreba za te vrste poslopja.

Edina možnost za poživitev te industrije je gradnja-delavskih stanovanj po večjih mestih. Prav za prav tudi v tej panogi ni nobene možnosti, ampak le potreba. Potreba in vodilni motivi kapitalizma: profit, pa nimajo nič skupnosti, kar pokazuje situacija v vseh večjih mestih, kjer so obširni slumski distrikti. V njih je bila še od nekdaj domovina slaboplačanih delavcev. Brezposelnost je poglala tudi nove stotisoče v te distrikte. In ker si njih prebivalstvo še prej ni moglo privoščiti boljnih, oziroma primernih stanovanj, se to ne zgodi niti, ako se izza ogla prikaže napovedana prosperiteta.

O tej situaciji so na svojem letnem zborovanju v Washingtonu razpravljali tudi arhitekti, ki so ravno tako prizadeti kot stavbinski in drugi delavci. Predsednik njihove organizacije R. D. Kohn iz New Yorka je rekel, da bo tekoče grabeštvo po profitih zrušilo civilizacijo. "Sentiment med arhitekti je bil, da je za gradnjo cenjenih, vendar primernih stanovanj za nižje plačano delavstvo potrebna kolektivna akcija, katere motiv ne bo profit, ampak dobava ugodnih stanovanj. Vsekakor bo morala to delo prevzeti vlada po načinu nekaterih evropskih mest, ki grade stanovanja, ker je privatni landlordizem v tej industriji še prej bankrotiral kot na splošno. Vlada bo morala vsekakor dati olajšujoče pogoje glede kreditov in davkov skupinam, ki bi v večji meri pričela graditi združna stanovanja.

Perspektiva te industrije je torej temna za daljšo dobo. Posledice njenega skrahranja so tragične za delavstvo. V Washingtonu na primer dela od 760 ometacev le 70. V procesu konstrukcije tudi ni nobenega poslopja, ki bi v prihodnjih dveh letih nudil delo tem ometacem. Krušna linija za gradbene delavce je v resnici edina perspektiva krišem dežele.

Prizor z neke japonske muzikalne prireditve v Tokiju, ko so proslavili stoletnico rojstva znane avstrijskega skladatelja Hajdena.

